

Вступ. Поняття «XX століття» у світовій історії

Періодизація історії

Стародавній світ	Середні віки	Новий час		Новітній час		
		I період	II період	I період	II період	III період
Поява людини на Землі – V ст. н. е.	V ст. н. е. – кін. XV ст.	Кін. XV – кін. XVIII ст.	Кін. XVIII – поч. XX ст.	1914 – 1945 рр.	1945 – 1991 рр.	1991 р. – сучасність
			«Довге XIX століття»	«Коротке XX століття»		

Характерні риси «довгого XIX століття» (1789-1914 рр.)

1. Боротьба між старими імперськими аристократичними традиціями та новими масовими ідеологіями лібералізму, націоналізму та соціалізму.
2. Поширення революцій у різних куточках світу (Європа, Китай, росія, Латинська Америка).
3. Колоніальний розділ світу (найбільші імперії – Британська, Французька, Німецька, російська).
4. Промислова революція та індустріалізація.
5. Стрімка урбанізація в промислово розвинутих країнах.
6. Наукові відкриття: телефон, радіо, фотографія, кіно, звукозапис.
7. Нові види транспорту – пароплави, залізниці, автомобілі.
8. Зміни в повсякденному житті: електрифікація, вакцинація.

Характерні риси першої частини «довгого XX століття» (1914-1945 рр.)

1. Крах більшості європейських імперій (Австро-Угорська, Німецька, Османська) при збереженні колоніальних імперій (Британська, Французька, Голландська, Бельгійська, Іспанська, Португальська). Російська імперія розпалася у 1917 р., проте фактично була відновлена у 1922 р. після утворення Союзного Союзу.
2. Формування нових національних держав (Польща, Фінляндія, Ірландія) або держав кількох націй (Чехословаччина, Югославія).
3. Реалізація ідеї універсальної міжнародної організації (Ліга Націй, 1919 р.).

4. Встановлення тоталітарних режимів у Союзі Радянських Союзів, Німеччині та Італії.
5. Поширення ультраправих і ультралівих ідеологій (комунізм, фашизм, націонал-соціалізм).
6. Масштабні злочини проти людяності: голокост, голодомори, масові репресії в тоталітарних державах, примусова праця, військові злочини проти цивільних і військовополонених.
7. Посилення національно-визвольних рухів у поневолених народів.
8. Наукові відкриття: телебачення, гелікоптер, розщеплення ядра атому, антибіотики, комп'ютер.
9. Стрімкий розвиток військових технологій: танки, авіація, ракети, хімічна та атомна зброя.
10. Формування масової культури, головним чином музика та кінематограф.
11. Трансформація мистецтва: сюрреалізм (С. Далі), супрематизм (К. Малевич), модернізм у літературі (Ф. Кафка, Д. Джойс).